**A STUDY ON SECONDARY SCHOOL
STUDENTS' COMMUNICATION SKILLS**

**Ortaokul Öğrencilerinin İletişim Becerileri Üzerine Bir
İnceleme¹**

Aysun AKÇAM²

Mustafa TÜRKYILMAZ³

Abstract

This study was carried out as a descriptive study in order to examine secondary school students' communication skills in terms of various variables. The sample of the study consisted of 822 students receiving education in the 5th, 6th, 7th and 8th grades in Kırşehir city center and districts in the fall semester of the 2018-2019 academic year. The "Personal Information Form" developed by the researcher and the "Communication Skills Assessment Scale (CSAS) (Korkut, 1996)" were used as data collection tools. According to the findings of the study, the communication skills of the participants show no significant difference according to the variables of the family type, place of residence for the longest period, monthly average income of the family, having a mobile phone, and using social media. On the other hand, females have higher communication skills than males; 7 and 8th grades have higher communication skills than 5 and 6th grades; those whose parents have received secondary education and higher education have higher communication skills than others; those with high levels of proficiency perception in four basic language skills have higher communication skills than those with medium and low levels of proficiency perception; those with high levels of success perception of the Turkish course have higher communication skills than others.

Keywords: Communication, Communication Skill, Secondary School Students

Öz

Bu çalışma ortaokul öğrencilerinin iletişim becerilerini çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla betimleyici olarak yapılmıştır. Çalışma örneklemini 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz yarısında Kırşehir ili merkez ve ilçelerindeki 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören 822 öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ve Korkut (1996) tarafından geliştirilen "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)" kullanılmıştır. Çalışmanın bulgularına göre, katılımcıların iletişim becerileri; aile tipi, en uzun süre yaşanan yer, ailenin aylık ortalama geliri, cep telefonuna sahip olma ve sosyal medya kullanma değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Buna karşın kızlar erkeklerden; 7 ve 8. sınıflar 5 ve 6. sınıflardan; anne-baba eğitim durumu ortaöğretim ve yükseköğretim olanlar diğerlerinden; dört temel dil becerisindeki yeterlik algısı yüksek olanlar orta ve zayıf olanlardan daha yüksek iletişim becerisine sahiptir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, İletişim Becerisi, Ortaokul Öğrencileri

¹ Bu çalışma "Ortaokul Öğrencilerinin İletişim Becerileri ve Türkçe Dersine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tez çalışmasının bir bölümünden üretilmiştir.

² Yüksek Lisans Öğrencisi, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı, Türkçe Eğitimi Bilim Dalı. E-posta: akcamaysun1@gmail.com

³ Doç. Dr., Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü. E-posta: mturkyilmaz@ahievran.edu.tr

ArticleHistory:

Received

24/09/2019

Received in

revised form

24/09/2019

Accepted

09/12/2019

Available online

20/12/2019

GİRİŞ

Dil, bir gramer sistemine bağlı olarak insanın düşünce ve duygularını ifade etmesine yarayan hareketli, sesli, sözlü, yazılı işaretler sistemidir. İlk insandan günümüze kadar insanlar dili kullanarak iletişim kurmuşlardır. İnsan sosyal bir varlıktır ve tarih boyunca hep topluluk hâlinde yaşamıştır. Toplu hâlde yaşayan insanlar birbirleriyle iletişim kurmak için dili kullanmışlardır. İnsanın içinde bulunduğu soyut durumları ifade edebilme yeteneğine sahip olması bakımından dilin en iyi iletişim aracı olduğu düşünülebilir. Eğer dil olmasaydı insanın anlatılanları anlaması ve kendini anlatmasının gerçekleşmesi mümkün gözükmemektedir. Dile vâkıf olan insan, kendi meramını şüphesiz daha güzel bir şekilde anlatır. Diğer insanlarla iyi bir iletişim kuran birey, bulunduğu ortamda değer ve itibar görür (İpek, 2015).

İnsanoğlu toplu hâlde yaşayan ve topluluk içinde her türlü gereksinimini karşılamak ve toplu yaşamı sürdürmek için çevresindekilerle iletişim kurmak zorunda olan sosyal bir varlıktır. Konuşma gereksinimi, yalnızca bir tehlikeyle karşılaşınca, bakkalda, pazarda alışveriş yaparken, sağlık sorunlarımız olduğunda veya evimizde bir alet bozulunca ortaya çıkmaz. İnsanlar sayısız amaç için düşüncelerini ve duygularını başkaları ile paylaşmak arzusundadırlar. Politika hakkında fikirlerimizi, başımızdan geçenleri, sevinçlerimizi ve kederlerimizi başkalarıyla paylaştıkça yaşamımız anlam kazanır, mutlu oluruz. Belki de bir insana verilebilecek en büyük ceza, onu, yaşamını tek başına sürdürmek zorunda bırakmaktır (Ege, 2006).

Deniz'e (2003) göre günlük yaşantıların temeli, insan ilişkilerine dayanır ve insanoğlu iletişim sayesinde ilişkilerini düzenler. İnsanı insan yapan belki de en önemli özellik, iletişim yeteneği ve bunun sonucunda ortaya çıkan kültürel birikimdir. Doğduğunda diğer canlılara oranla çok daha zayıf olan insanoğlunun, doğaya ve diğer canlı türlerine olan üstünlüğünün kaynağının da bu kültürel birikim ve iletişim yeteneği olduğu söylenebilir. İnsan, iletişim aracılığıyla yaşantılarını düzenler ve sosyal bir varlık olarak gereksinimlerinin çok büyük bir kısmını başkaları aracılığıyla giderir. Başkalarının duygularını, düşüncelerini, yaşantılarını keşfeder, paylaşır; etkiler ve başkalarından etkilenir.

Bu etkileme ve etkilenme süreci, diğer insanlarla sürekli iletişim hâlinde olan bireyin eğitim ve öğretim hayatına da yansımaktadır. Öğrencilerin gelişim özellikleri dikkate alınarak kazanımlar aşamalı olarak bireylere kazandırılmaktadır. Dursun (2018), dili iyi öğrenen ve iyi kullanan bireyin; okuyan, okuduğunu anlayan, düşündüğünü ifade edebilen, özgüveni yüksek, tartışabilen, eleştirebilen, haklarının ve sorumluluklarının farkında olan birey olduğunu söyler. Bireylere kazandırılması hedeflenen bu becerilerin temeli, iyi bir dil öğrenimi ve öğretimine bağlıdır.

Ülkemizde iletişim kurma sürecinde yaşanan güçlükler dikkate alındığında bu becerinin kullanım düzeyinin tespiti ve bu beceriye etki eden değişkenlerin ortaya konulmasının önemi daha da artmaktadır. Bunun yanı sıra literatür taraması sonucunda yerli literatürde ortaokul öğrencilerinin iletişim becerileri üzerine yapılmış çalışmaların yetersiz olduğu anlaşılmıştır (Can Bilgin, 2015; Deniz, 2003; Dalkılıç, 2011; Yılmaz Sarkın, 2012). Dolayısıyla ortaokul öğrencilerinin iletişim becerilerini inceleyen bu çalışmanın literatüre sağlayacağı katkılardan dolayı önem arz ettiği söylenebilir.

Tüm bu bilgiler ışığında, ortaokul öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelendiği bu çalışma planlanmış ve ilgili literatüre katkı yapması amaçlanmıştır.

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Ortaokul öğrencilerinin iletişim becerilerinin incelenmesinin amaçlandığı bu çalışma, tarama modelinde tasarlanmıştır.

Araştırma Evren ve Örneklemi

Ortaokul öğrencileri ile yürütülen bu araştırmanın çalışma evrenini, 2018-2019 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında Kırşehir ili merkez ve ilçelerindeki okullarda; 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim gören 12.030 öğrenci oluşturmuştur.

Örneklem büyüklüğünün hesaplanmasında N sayısı bilinen evrenlerde örneklem hesaplama formülü $[n: (N \cdot t^2 \cdot p \cdot q) / (d^2 \cdot (N-1) + (t^2 \cdot p \cdot q))]$ kullanılmıştır (Baş, 2010: 40). Yapılan hesaplama sonucu 12030 kişilik bir evrende, %99 güven aralığı ve %5 hata payı ile alınabilecek minimum örneklem sayısının 633 kişi olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında örneklem ortaokul öğrencileri olması sebebiyle bazı öğrencilerin soru formlarını eksik ya da yanlış doldurma ihtimalleri göz önünde bulundurularak bu çalışmada örneklem %30 fazlası çalışmaya dâhil edilmiştir. Böylece çalışmanın örneklemine 822 öğrenci alınması planlanmıştır. Daha sonra çalışmanın amacına uygun olacağı düşünüldüğünden olasılıklı örnekleme yöntemlerinden biri olan tabakalı örnekleme yöntemine başvurulmuş, il merkezi ve ilçe merkezlerinden toplanması gereken örneklem sayıları hesaplanmıştır.

Kırşehir il merkezi ve ilçelerinden örnekleme alınacak öğrenci sayıları hesaplandıktan sonra merkez ve ilçelerdeki hangi okulların çalışmaya dâhil edileceği kura çekme yöntemi ile belirlenmiş ve bu okullara ulaşılarak hesaplanan sayıda öğrenciden veri toplanmıştır.

Tablo 1. Örneklem bazı demografik özelliklerine ait bilgiler (n:822)

Değişken		n	%
Cinsiyet	Kız	434	52.8
	Erkek	388	47.2
Sınıf	5. sınıf	158	19.2
	6. sınıf	135	16.4
	7. sınıf	282	34.3
	8. sınıf	247	30.0
Aile tipi	Çekirdek aile	683	83.1
	Geniş aile	113	13.7
	Diğer	26	3.2
Anne eğitim durumu	İlköğretim	491	59.7
	Ortaöğretim	203	24.7
	Yükseköğretim	128	15.6
Baba eğitim durumu	İlköğretim	357	43.4
	Ortaöğretim	248	30.2
	Yükseköğretim	217	26.4
En uzun süre yaşadığı yer	Köy	164	20.0
	Kasaba	34	4.1
	Şehir	624	75.9
Ailenin aylık ortalama geliri	0-500 TL	57	6.9
	501-1000 TL	67	8.2
	1001-1500 TL	249	30.3
	1501-2000 TL	137	16.7
	2001 ve üzeri TL	312	38.0

Bu çalışmada kız öğrencilerin oranı %52.8'dir. Öğrencilerin %19.2'si 5. sınıf, %16.4'ü 6. sınıf, %34.3'ü 7. sınıf ve %30'u 8. sınıf öğrencisidir. Aile tipi büyük oranda "çekirdek aile"dir. Öğrencilerin anne ve baba eğitim durumları ağırlıkla ilköğretimdir (%59.7 ve %43.4). Öğrencilerin büyük bir kısmının (%75.9) en uzun süre yaşadığı yerin şehir merkezi olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin %6.9'unun ailesinin aylık ortalama geliri 0-500 TL arasında iken, %8.2'sinin 501-1000 TL, %30.3'ünün 1001-1500 TL, %16.7'sinin 1501-2000 TL ve %38'inin ise 2001 TL ve üzeri gelire sahip olduğu belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, örneklemdeki öğrencilerden veri elde etmek amacıyla "Kişisel Bilgi Formu" ve "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Örneklem alınan öğrencilerin demografik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla, araştırmacı tarafından literatür taramaları sonucu oluşturulmuş olan, öğrencilerin iletişim becerileri üzerinde etkili olabileceği düşünülen, kişisel özellikleri ile ilgili soruların bulunduğu tanımlayıcı bilgileri içeren formdur.

İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği: Araştırmada Korkut (1996) tarafından geliştirilen "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği" kullanılmıştır. Bireylerin sahip oldukları iletişim becerilerini nasıl değerlendirdiklerini anlamak amacı ile geliştirilmiş 5'li Likert tipte bir ölçek olan İBDÖ, 25 ifadeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri "hiçbir zaman"dan, "her zaman"a doğru puanlanmaktadır. Ölçek puanı hesaplanırken "Hiçbir Zaman"=1, "Nadiren"=2, "Bazen"=3, "Sıklıkla"=4 ve "Her Zaman"=5 değerini almaktadır. Tersine maddelerin olmadığı ölçekten elde edilen puanın fazlalığı bireylerin kendi iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdikleri anlamına gelmektedir (Korkut, 2005). Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı olarak Cronbach alpha (Cronbach α) güvenilirlik katsayısı değeri hesaplanmış ve Cronbach α değeri .80 olarak belirlenmiştir (Korkut, 1996; Korkut, 2005).

Literatürde önceden kullanılmış bir ölçeğin doğrulayıcı faktör analizi ile faktör analizinin yapılması gerektiği ifade edilmektedir (Tavşancıl, 2006: 206). Bu doğrultuda araştırmacı, tez çalışmasını dikkate alarak örneklem dışındaki bir grupta bu ölçeğin modelini doğrulayıcı faktör analizi ile test etmiştir. Doğrulayıcı faktör analizinde, NFI değerinin 0,91 olduğu; 0 ve 1 arasında yine 1'e yakın olması gereken (Raykov ve Marcoulides, 2006: 44; Brown, 2006: 85; Byrne, 2010: 78) CFI değerinin ise 0,94 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen göstergelerle modelin kabul edilebilir bir model olduğu söylenebilir. Ayrıca ölçeğin Cronbach α güvenilirlik değeri .89 olarak hesaplanmıştır. Böylece ölçeğin güvenilir olduğu anlaşılmıştır (Field, 2005: 668).

Veri Toplama Süreci

Araştırmacı tarafından çalışmanın evreni kapsamında yer alan il merkezindeki ve ilçelerdeki okullara tek tek gidilerek formların öğrenciler tarafından sağlıklı bir şekilde doldurulması için 1 ders saati (40 dakika) ayrılmış ve öğrencilerin soruları rahatlıkla ve anlayarak cevaplayabilmeleri için araştırmacı öğrencilere her türlü rehberliği yapmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında öğrencilerden elde edilen veriler SPSS 23 istatistik paket programına kodlanmış ve analize hazır hâle getirilmiştir. İstatistiki işlemlerde pek çok analiz için verilerin normal ya da normale yakın dağılım göstermesi beklenmektedir. Bu nedenle bu aşamada öncelikle ölçeklere ait veri setinin normal dağılıma uyup uymadığı kontrol edilmiştir. Normal dağılıma karar vermede; histogram, Q plot gibi grafiksel yöntemler ile Kolmogrov-Smirnov ve ShapiroWilk testleri gibi istatistiki analizler ve

basıklık-çarpıklık değerlerinin incelenmesi ile karar verilmiştir. Yapılan inceleme sonucu örneklemin iletişim beceri değerlendirme ölçeği puan ortalamalarının normal dağılım göstermediği söylenebilir. Bu nedenle istatistiki işlemlerde nonparametrik testler kullanılmıştır.

BULGULAR

Tablo 2. Örneklemin cep telefonuna sahip olma ve sosyal medya kullanma durumu (n:822)

Değişken		n	%
Kendine ait cep telefonu bulunma durumu	Evet	349	42.5
	Hayır	473	57.5
Sosyal medya kullanma Durumu	Kullanan	457	55.6
	Kullanmayan	365	44.4
*Kullanılan sosyal medya araçları	Facebook	241	29.3
	Instagram	320	38.9
	Twitter	55	6.7
	Diğer	146	17.8

***Bu soruya çoklu cevap verilmiştir**

Tablo 2'ye göre öğrencilerin %42.5'i kendine ait bir cep telefonuna sahipken %55.6'sı sosyal medya kullanmaktadır. Sosyal medya kullanan öğrencilerin %29.3'ü Facebook, %38.9'u Instagram, %6.7'si Twitter ve %17.8'i ise diğer sosyal medya araçlarını kullandığını belirtmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların dört temel dil becerisini kullanımlarına ilişkin algılarına dair bulgular (n:822)

Dil Becerisi	Düzy		%
Okuma eylemindeki becerilerini değerlendirme durumu	İyi düzeyde	624	75.9
	Orta düzeyde	188	22.9
	Zayıf düzeyde	10	1.2
Dinleme eylemindeki becerilerini değerlendirme durumu	İyi düzeyde	620	75.4
	Orta düzeyde	193	23.5
	Zayıf düzeyde	9	1.1
Konuşma eylemindeki becerilerini değerlendirme durumu	İyi düzeyde	594	72.3
	Orta düzeyde	214	26.0
	Zayıf düzeyde	14	1.7
Yazma eylemindeki becerilerini değerlendirme durumu	İyi düzeyde	578	70.3
	Orta düzeyde	224	27.3
	Zayıf düzeyde	20	2.4

Öğrencilerin dört temel dil becerilerine ilişkin bulgular incelendiğinde; öğrencilerin büyük kısmının okuma eylemindeki becerilerini (%75.9), dinleme eylemindeki becerilerini (%75.4), konuşma eylemindeki becerilerini (%72.3) ve yazma eylemindeki becerilerini (%70.3) iyi düzeyde algıladıkları görülmektedir.

Tablo 4. Öğrencilerin iletişim becerileri değerlendirme ölçeği puan ortalaması(n:822)

Ölçek	n	Min	Max	$\bar{X}$	Ss
İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçeği	822	49	125	97.7	.601

Öğrencilerin iletişim becerileri değerlendirme ölçeğinden aldıkları minimum ve maksimum puanlar 49 ile 125 puan arasında değişmekte olup, ölçeğin genelinden alınan puan ortalaması ise $97.7 \pm .601$ olarak belirlenmiş olup, bu puan ölçekten alınabilecek ortalama puanın üzerinde bir puandır.

Tablo 5. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının cinsiyet değişkeni açısından değerlendirilmesi (n:822)

Değişken	n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Cinsiyet	^a Kız	434	100.16	.751
	^b Erkek	388	95.03	.939
M-WU: 70590.00				
P: .000				

*^a>^b

Kız öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları $100.16 \pm .751$ puan erkeklerin ise $95.03 \pm .939$ puan olup kızların puan ortalaması erkeklerden istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p < 0.001$).

Tablo 6. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının sınıf düzeyi değişkeni açısından değerlendirilmesi (n:822)

Değişken	n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Sınıf	b5. Sınıf	158	92.87	1.776
	b6. Sınıf	135	93.90	1.507
	^a 7. Sınıf	282	97.97	.938
	^a 8. Sınıf	247	99.69	1.028
KW: 14.417				
P: .002				

*^a>^b>^c

Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları 5. sınıflarda 92.87 ± 1.776 puan, 6. sınıflarda 93.90 ± 1.507 puan, 7. sınıflarda $97.97 \pm .938$ puan ve 8. sınıflarda 99.69 ± 1.028 puan olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları sınıflara göre farklılık göstermekte olup 7 ve 8. sınıf öğrencilerin puan ortalamaları 5 ve 6. sınıf öğrencilerin ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı derecede yüksek bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 7. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının aile tipi değişkeni açısından değerlendirilmesi (n:822)

Değişken	n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Aile tipi	Çekirdek aile	683	97.77	.652
	Geniş aile	113	98.39	1.697
	Diğer	26	94.08	3.726
KW: 1.184				
P: .553				

Çekirdek aile tipine sahip öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları $97.77 \pm .652$ puan, geniş aileye sahip olanların 98.39 ± 1.697 puan ve diğer aile tipine sahip olanların ise 94.08 ± 3.726 puandır. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalaması, öğrencilerin aile tipine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($p > 0.05$).

Tablo 8. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının anne eğitim düzeyi değişkeni açısından değerlendirilmesi (n:822)

Değişken	n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Anne eğitim durumu	^b İlköğretim	491	96.38	.789
	^a Ortaöğretim	203	100.04	1.169
	^a Yükseköğretim	128	99.29	1.483

***a>b**

Anne öğretim durumu ilköğretim olan öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları $96.38 \pm .789$ puan, ortaöğretim olanların 100.04 ± 1.169 puan ve yükseköğretim olanların ise 99.29 ± 1.483 puandır. Anne öğretim durumu ortaöğretim ve yükseköğretim olan öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları ilköğretim olanların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p<0.05$).

Tablo 9. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının baba eğitim düzeyi değişkeni açısından değerlendirilmesi (n:822)

Değişken	n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Baba eğitim durumu	^b İlköğretim	357	95.44	.954
	^a Ortaöğretim	248	98.96	1.051
	^a Yükseköğretim	217	100.12	1.103

***a>b**

Baba öğretim durumu ilköğretim olan öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları $95.44 \pm .954$ puan iken ortaöğretim olanların 98.96 ± 1.051 puan ve yükseköğretim olanların ise 100.12 ± 1.103 puandır. Baba öğretim durumu ortaöğretim ve yükseköğretim olan öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları ilköğretim olanların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p<0.001$).

Tablo 10. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının en uzun süre yaşanan yer değişkeni açısından değerlendirilmesi (n:822)

Değişken	n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
En uzun süre yaşanan yer	^b Köy	164	97.43	1.409
	^b Kasaba	34	102.29	3.460
	^b Şehir	624	97.57	.674

Öğrencilerin en uzun süre yaşadıkları yere göre iletişim becerileri puan ortalamaları incelendiğinde köyde yaşayanların 97.43 ± 1.409 puan, kasabada yaşayanların 102.29 ± 3.460 puan ve şehirde yaşayanların ise $97.57 \pm .674$ puana sahip olduğu ancak puanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 11. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının ailenin aylık geliri değişkeni açısından değerlendirilmesi (n:822)

Değişken	n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Ailenin aylık ortalama geliri	0-500 TL	57	88.89	2.921
	501-1000 TL	67	98.03	1.940
	1001-1500 TL	249	99.78	1.112
	1501-2000 TL	137	99.89	1.438
	2001 ve üzeri TL	312	100.43	.897

Ailenin aylık ortalama gelirine göre iletişim becerileri puan ortalaması incelendiğinde aile geliri arttıkça iletişim becerileri puan ortalamasının da arttığı ancak bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Tablo 12. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının cep telefonuna sahip olma durumlarına göre değerlendirilmesi (n:822)

Değişken		n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Kendine ait cep telefonu bulunma durumu	Evet	349	98.09	.934	M-WU: 81047.00 P: .658
	Hayır	473	97.48	.786	

Örneklemin iletişim becerileri puan ortalamalarının öğrencilerin cep telefonuna sahip olma durumuna göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 12’de verilmiştir. Kendine ait cep telefonu bulunan öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalaması $98.09 \pm .934$, kendine ait cep telefonu bulunmayanların puan ortalaması ise $97.48 \pm .786$ puan olarak belirlenmiştir. Cep telefonu bulunan öğrencilerin puan ortalaması cep telefonu bulunmayanlardan fazla olmasına karşın aradaki fark istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$).

Tablo 13. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının sosyal medya kullanma durumlarına göre değerlendirilmesi (n:822)

Değişken		n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Sosyal medya kullanma durumu	Kullanan	457	97.73	.802	M-WU: 81905.00 P: .658
	Kullanmayan	365	97.75	.909	

Sosyal medya kullanan öğrencilerin iletişim becerileri puanları $97.73 \pm .802$ puan ve kullanmayanların ise $97.75 \pm .909$ puan olarak belirlenmiştir. Her iki grubun puanları birbirine benzer olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamsızdır ($p>0.05$).

Tablo 14. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının okuma eylemindeki becerilerine göre değerlendirilmesi (n:822)

Dil Becerisi	Düzy	n	$\bar{X}$	Ss	Anlamlılık
Okuma eylemindeki becerilerini değerlendirme durumu	^a İyi düzeyde	624	100.11	.663	KW:44.237 P: .000
	^b Orta düzeyde	188	90.81	1.260	
	^c Zayıf düzeyde	10	79.90	4.100	

*a>b>c

Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının okuma eylemindeki becerilerine göre değerlendirilmesine ilişkin bulgular Tablo 14’de verilmiştir. Okuma eylemindeki becerilerini “iyi düzeyde” olarak değerlendirenlerin iletişim becerileri puan ortalaması $100.11 \pm .663$, “orta düzeyde” olarak değerlendirenlerin 90.81 ± 1.260 ve “zayıf düzeyde” olarak değerlendirenlerin ise 79.90 ± 4.100 puan olarak belirlenmiştir. Okuma eylemindeki becerisini “iyi düzeyde” olarak değerlendirenler, “orta düzeyde” değerlendirenlerden, “orta düzeyde” değerlendirenler ise “zayıf düzeyde” olarak değerlendirenlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek iletişim becerileri puanına sahiptirler ($p<0.000$).

Tablo 15. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının dinleme eylemindeki becerilerine göre değerlendirilmesi (n:822)

Dil Becerisi	Düzyey	n	$\bar{X}$	Ss	Anamlılık
Dinleme eylemindeki becerilerini değerlendirme durumu	^a İyi düzeyde	620	99.41	.678	KW:25.474 P: .000
	^b Orta düzeyde	193	93.07	1.250	
	^b Zayıf düzeyde	9	82.89	4.417	

***a>b**

Dört temel dil becerisinden birisi olan dinleme eylemindeki becerilerini “iyi düzeyde” olarak değerlendirenlerin iletişim becerileri puan ortalaması 99.41 ± .678, “orta düzeyde” olarak değerlendirenlerin 93.07 ± 1.250 ve “zayıf düzeyde” olarak değerlendirenlerin ise 82.89 ± 4.417 puan olup aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur (p<0.000). Bu bulguya göre dinleme eylemindeki becerilerini “iyi düzeyde” olarak değerlendiren öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamaları, “orta düzey” ve “zayıf düzey” olarak değerlendirenlerden istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 16. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının konuşma eylemindeki becerilerine göre değerlendirilmesi (n:822)

Dil Becerisi	Düzyey	n	$\bar{X}$	Ss	Anamlılık
Konuşma eylemindeki becerilerini değerlendirme durumu	^a İyi düzeyde	594	99.74	.718	KW:34.247 P: .000
	^b Orta düzeyde	214	93.01	1.051	
	^b Zayıf düzeyde	14	85.00	3.660	

***a>b**

Konuşma eylemindeki becerilerini iyi düzeyde olarak değerlendirenlerin iletişim becerileri puan ortalamaları 99.74 ± .718 puan, orta düzey olarak değerlendirenlerin 93.01 ± 1.051 puan ve zayıf düzeyde olarak değerlendirenlerin ise 85.00 ± 3.660 puan olarak hesaplanmıştır. Konuşma eylemindeki becerilerini “iyi düzeyde” olarak değerlendiren öğrencilerin iletişim beceri puan ortalamalarının “orta düzeyde” ve “zayıf düzeyde” olarak değerlendiren öğrencilerin puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir (p<0.001).

Tablo 17. Öğrencilerin iletişim becerileri puan ortalamalarının yazma eylemindeki becerilerine göre değerlendirilmesi (n:822)

Dil Becerisi	Düzyey	n	$\bar{X}$	Ss	Anamlılık
Yazma eylemindeki becerilerini değerlendirme durumu	^a İyi düzeyde	578	99.95	.701	KW:35.503 P: .000
	^b Orta düzeyde	224	93.40	1.118	
	^c Zayıf düzeyde	20	82.50	3.876	

***a>b>c**

Öğrencilerin yazma eylemindeki becerilerine göre iletişim becerileri puan ortalamaları incelendiğinde; yazma eylemindeki becerisini “iyi düzeyde” olarak değerlendirenlerin iletişim becerileri puan ortalaması 99.95 ± .701 puan, “orta düzeyde” olarak değerlendirenlerin 93.40 ± 1.118 puan ve “zayıf düzeyde” olarak değerlendirenlerin ise 82.50 ± 3.876 puan olarak hesaplanmıştır. Yazma eylemindeki becerisini “iyi düzeyde”

olarak değerlendirenler, “orta düzeyde” değerlendirenlerden, “orta düzeyde” değerlendirenler ise “zayıf düzeyde” olarak değerlendirenlerden istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksek iletişim beceri puanına sahiptirler ($p < 0.000$).

Sonuç ve Tartışma

Örneklemin İBDÖ puan ortalamalarının orta düzeyin üzerinde olduğu belirlenmiştir. Bu bulgu literatürle uyumlu bulunmuştur (Bingöl ve Demir, 2011).

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri **cinsiyet** değişkenine göre değerlendirildiğinde, kız öğrencilerin iletişim becerileri erkek öğrencilere göre daha yüksek bulunmuştur. Elde edilen bu bulguda, kız ve erkek öğrenciler arasındaki farkın iki cins arasındaki gelişimsel farklılıklardan kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu çalışmaya benzer olarak literatürdeki birçok çalışmada da kız öğrencilerin iletişim becerilerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kocaman, 2006; Özerbaş ve diğ., 2007; Yıldırım, 2015; Can Bilgin, 2015; Pelit ve Karaçor, 2015). Kimi çalışmalarda ise mevcut çalışmada ulaşılan sonuçların aksine, erkek öğrencilerin iletişim becerilerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu veya her iki cins arasında iletişim becerileri yönünden herhangi bir farkın bulunmadığı görülmektedir (Dalkılıç, 2006; Kaynar, 2007; Dalkılıç, 2011; Bingöl ve Demir, 2011; Yılmaz Sarkın, 2012; Şah, 2013; Kadakal Dölek, 2015; Ceylan, 2015). Bu çalışmalarda elde edilen bulguların, çalışmaların uygulandığı örneklemelerin farklı demografik özelliklere sahip olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri **sınıf düzeyi** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, 7 ve 8. sınıf öğrencilerin iletişim becerileri 5 ve 6. Sınıf öğrencilerinkinden daha yüksek bulunmuştur. Bireylerin yaş düzeyi arttıkça motor, bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimleri de paralelinde gelişim göstermektedir. Dolayısıyla sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin iletişim becerilerinin de geliştiği tahmin edilmektedir. Literatür ele alındığında 7 ve 8. Sınıf öğrencilerin iletişim becerilerinin diğer sınıf düzeyindeki öğrencilere nazaran daha iyi düzeyde olduğu sonucuna ulaşan benzer çalışmalar (Yıldırım, 2015) olmakla birlikte; 5 ve 6. sınıf öğrencilerinin iletişim becerilerinin daha üst düzey sınıfa sahip öğrencilerinkinden daha iyi düzeyde olduğu veya sınıf düzeyleri arasında iletişim becerileri yönünden herhangi bir farkın gözetilmediği çalışmalarla da karşılaşmaktadır (Dalkılıç, 2011; Bingöl ve Demir, 2011; Yılmaz Sarkın, 2012; Kadakal Dölek, 2015; Can Bilgin, 2015; Elkin ve diğ., 2016). Bu durumun bireylerin ergenlik döneminin etkilerine maruz kalmalarıyla açıklandığı görülmektedir. Şöyle ki, 8. sınıf öğrencilerinin, ergenlik döneminin özelliklerini 6 ve 7. sınıflara göre daha çok göstermeye başlamış olabileceği ve bu durumun da üst düzey sınıfta okuyan öğrencilerin iletişim becerilerini olumsuz yönde etkilediği düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri **aile tipi** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, çekirdek, geniş ve diğer aile tipine sahip öğrencilerin iletişim becerilerinin benzer olduğu ve iletişim becerisinin aile tipine göre farklılık göstermediği belirlenmiştir. Bu araştırmada, öğrencilerin çekirdek ya da geniş aileye sahip olmalarının, onların iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir etki oluşturmamasının nedeni olarak, aile üyelerinin sayısından çok, bireylerin kendi aralarındaki iletişimin niteliğinin daha önemli olması gösterilebilir. İlgili literatüre bakıldığında da öğrencilerin iletişim becerilerinin çekirdek, geniş ve diğer aile tipine sahip olma durumları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşan çalışmalarla karşılaşmaktadır (Dalkılıç, 2006; Bingöl ve Demir, 2011; Elkin ve diğ., 2016).

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri **anne eğitim düzeyi** değişkeni açısından

değerlendirildiğinde, anne öğretim düzeyi ortaöğretim ve yükseköğretim olan öğrencilerin iletişim becerileri, öğretim düzeyi ilköğretim olanlardan anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Ebeveynlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe çocukları ile olan iletişimlerinin ve onların gelişimleri üzerindeki katkılarının daha fazla olabileceği tahmin edilmektedir. Dolayısıyla ortaöğretim veya yükseköğretim mezunu olan ebeveynlerin çocuklarının iletişim becerilerinin diğerlerinininkine oranla daha iyi olacağı düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde de mevcut çalışmada olduğu gibi, anne öğretim durumu ortaöğretim ve yükseköğretim olan öğrencilerin iletişim becerilerinin daha gelişmiş olduğu sonucuna ulaşan çalışmalar olduğu görülmektedir (Kocaman, 2006; Yıldırım, 2015). Çalışma bulgusunun aksine anne eğitim durumunun öğrencilerin iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir farklılığa sahip olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar da mevcuttur (Dalkılıç, 2006; Kaynar, 2007; Aktuğ, 2010; Dalkılıç, 2011; Bingöl ve Demir, 2011; Elkin ve diğ., 2016). İletişim becerileri ile anne eğitim düzeyi arasında herhangi bir ilişkinin bulunmadığı bulgusuna ulaşan bu tür çalışmalara göre, bu durumun annenin eğitim düzeyinden çok sıcak, yakın ve destekleyici olarak algılanmasının, anne ve ergen ilişkilerinde daha etkili olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bunun yanı sıra annenin eğitim düzeyinin yükselmesi ile birlikte kariyer ve iş sahibi olmasının, çocuklarından akademik alanda beklentilerinin de yükselmesine ve onlara ayırdığı zamanın azalmasına sebep olacağı ve bu durumun anne-ergen ilişkilerinde bazı sorunlar yaşanmasına neden olabileceği tahmin edilmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri **baba eğitim düzeyi** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, baba öğretim düzeyi ortaöğretim ve yükseköğretim olan öğrencilerin iletişim becerileri, öğretim düzeyi ilköğretim olanlardan anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Bu bulgu anne eğitim düzeyi değişkeni ile benzerlik göstermektedir. Dolayısıyla ortaya çıkan bu durumun ebeveynlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe çocukları ile olan iletişimlerinin daha gelişmiş olabileceğinden kaynaklandığı söylenebilir. Literatürde, mevcut çalışmaya koşut biçimde, baba eğitim düzeyi yükseldikçe öğrencilerin iletişim becerilerinin arttığını ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır (Dalkılıç, 2006; Kocaman, 2006; Elkin ve diğ., 2016). Bununla birlikte mevcut çalışmada ulaşılan sonuçların tersi yönde, baba eğitim düzeyi daha düşük olan öğrencilerin iletişim becerilerinin daha iyi olduğu sonucuna ulaşan veya baba eğitim düzeyinin iletişim becerileri üzerinde herhangi bir etkisinin bulunmadığı sonucunu bulan çalışmalar da mevcuttur (Kaynar, 2007; Aktuğ, 2010; Bingöl ve Demir, 2011; Dalkılıç, 2011; Yıldırım, 2015). Bu tür çalışmalarda babaları farklı eğitim durumlarına sahip olan çocukların benzer davranış örüntüleri gösterdikleri, dolayısıyla iletişim becerisi üzerinde baba eğitim düzeyinin etkisiz olduğu tespit edilmiştir. Çalışmalara alınan örneklemelerde ilköğretim mezunu olan babaların sayısının ortaöğretim ve yükseköğretim mezunu olanlara oranla daha fazla olmasının da bu bulgular üzerinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri **en uzun süre yaşanan yer** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, iletişim becerilerinin en uzun süre yaşanan yere göre farklılık göstermediği görülmüştür. Şehirde yaşayan öğrencilerin köy veya kasabada yaşayan öğrencilere göre sosyal etkileşimlerinin ve iletişimsel olanaklarının daha gelişmiş olabileceği tahmin edilmektedir. Dolayısıyla yaşanan yerin insanların iletişim becerileri üzerinde etkisinin olabileceği düşünülürken, ortaya çıkan bu sonucun seçilen örneklemin küçük bir şehirden alınmış olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Çünkü küçük şehirler büyük şehirlere oranla sosyal etkileşim ve iletişim olanaklarının daha kısıtlı olduğu şehirler olarak görülmektedir. Literatür incelendiğinde bu çalışmada ulaşılan sonuçlara benzer biçimde, en uzun süre yaşanan yer değişkenine göre iletişim becerilerinin farklılık göstermediği başka çalışmalarla da karşılaşılmaktadır (Aktuğ, 2010;

Bingöl ve Demir, 2011; Elkin ve diğ., 2016).

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri ***ailenin aylık geliri*** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, aylık gelir değişkeninin öğrencilerin iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmadığı belirlenmiştir. Yüksek gelir düzeyine sahip ailelerde yetişen çocukların, düşük gelir düzeyindeki ailelerin çocuklarına nazaran sorumluluklarının daha çok farkında olacağı ve özgüvenlerinin daha gelişmiş olacağı düşünülmekte ve dolayısıyla da iletişim becerilerinin daha iyi olabileceği öngörülmektedir. Ancak bu çalışmada gelir düzeyinin öğrencilerin iletişim becerileri üzerinde anlamlı bir etkiye sahip olmaması, örneklemin genellikle standart gelir düzeyine (orta düzeye) sahip öğrencilerden oluşmasına bağlanmaktadır. İlgili literatür incelendiği zaman, mevcut çalışmanın sonuçlarıyla aynı doğrultuda olan çalışmalar olduğu görülmektedir (Aktuğ, 2010; Bingöl ve Demir, 2011; Dalkılıç, 2011; Kadakal Dölek, 2015; Yıldırım, 2015; Elkin ve diğ., 2016). Literatürdeki kimi çalışmalarda ise mevcut çalışmada ulaşılan sonuçların aksine, aylık geliri düşük veya yüksek olan ailelerin çocuklarının iletişim becerilerinin daha iyi olduğu belirtilmektedir (Dalkılıç, 2006; Kocaman, 2006; Can Bilgin, 2015). Bu durumun, ailelerin ekonomik sınırlılıkları nedeniyle, ana-babaların çocuklarının maddi ihtiyaçlarını karşılamada yaşadıkları yetersizlik ve başarısızlık duygularından dolayı, ailede anlaşmazlık ve iletişim sorunlarının yaşanabileceğinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri ***cep telefonuna sahip olma durumu*** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, cep telefonu bulunan ya da bulunmayan öğrenciler arasında iletişim becerisi bakımından herhangi bir fark olmadığı belirlenmiştir. Cep telefonuna sahip olan öğrencilerin onu oyun oynama, ebeveynleriyle irtibata geçme veya sosyal paylaşım sitelerine girme amacıyla kullandıkları, dolayısıyla bu eylemin onların iletişim becerilerini geliştirmeye dönük olamadığı görülmektedir. Bu çalışmada cep telefonuna sahip olma durumu iletişim becerileri üzerinde anlamlı etkiye sahip değildir. Ortaya çıkan bu durum, örneklem grubunun teknoloji çağında doğduğu ve teknolojik aletlerin hayatlarının vazgeçilmez bir parçası haline geldiği, dolayısıyla etkileme düzeyinin fark yaratacak şekilde olamadığı şeklinde yorumlanabilir. Ulaşılan bu sonucun literatürdeki kimi çalışmalarla uyum içerisinde olduğu gözlenmekteyken (Kadakal Dölek, 2015), kimi çalışmaların ise mevcut çalışma ile tersi yönde bulgulara sahip olduğu görülmektedir (İlhan, 2008; Çuhadar ve Yücel, 2010). Bu çalışmalarda, ilgili çalışmanın aksine bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanmanın öğrencilerin öz yeterlik algısını olumlu yönde etkilediğinin altı çizilmiş ve onların öğrenme yetilerine katkı sağladığı belirtilmiştir. Bu teknolojilerin öğrenciyi derse yakınlaştıran olumlu bir etmen olduğu düşünülmektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim beceri düzeyleri ***sosyal medya kullanma durumu*** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, sosyal medya kullanan ve kullanmayan öğrencilerin iletişim becerilerinin benzer olduğu belirlenmiştir. Sosyal medya kullanma durumunun iletişim becerileri üzerinde anlamsız etkisinin bulunduğu bu çalışmada, cep telefonu kullanma değişkeninde görüldüğü gibi öğrencilerin sosyal paylaşım sitelerine girmelerinin onların iletişim becerilerini geliştirmeye dönük olamadığı görülmektedir. Literatür incelendiğinde mevcut çalışmada ulaşılan bu sonucun aksine, sosyal medya kullanımının öğrencilerin iletişim becerileri ve eğitim hayatı üzerinde olumlu etkilere sahip olduğunu savunan çalışmalar da görülmektedir (Çakmak, 2014; Mendi, 2015; Sarsar ve diğ., 2015; Uça Güneş, 2016; Gülbahar ve diğ., 2017). Bireylerin sosyal medya ortamlarını eğlenceli vakit geçirmek, boş zamanlarını değerlendirmek, yeni insanlarla tanışabilmek, güncel gelişmeleri takip edebilmek, merak ettiği konularda görüş ve tavsiyelere başvurmak gibi çeşitli nedenlerden dolayı kullandığını ortaya koyan bu tür

çalışmalarda, yüksek-düşük iletişim kaygısı yaşayan kişilerin söz konusu sebeplerden dolayı sosyal medyayı kullandığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu çalışmalarda ilgili çalışmanın aksine sosyal medya kullanımı ile iletişim becerileri arasında bir ilişki belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri dört temel dil becerilerinden olan **okuma eylemindeki beceriler** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, okuma eylemindeki becerisini “iyi düzeyde” olarak değerlendirenler, “orta düzeyde” değerlendirenlerden, “orta düzeyde” değerlendirenler ise “zayıf düzeyde” olarak değerlendirenlerden daha yüksek iletişim becerisine sahiptirler. İletişimin kaynak ile hedef arasındaki bilgi alışverişi olduğundan yola çıkılacak olursa, mesajın kaynaktan alıcıya ulaştığı okuma eylemi sırasında insanlar arasında güçlü ve etkili bir iletişimin kurulacağı varsayılmaktadır. Dolayısıyla okuma eylemindeki becerileri iyi düzeyde olan öğrencilerin iletişim becerileri de paralelinde gelişim gösterecektir. Literatür incelendiğinde bu çalışmada ulaşılan sonuçlara benzer biçimde, okuma eyleminin iyi düzeyde olmasının iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği çalışmalar görülmektedir (Aktaş, 2004; Aşıcı, 2009).

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri dört temel dil becerilerinden olan **dinleme eylemindeki beceriler** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, dinleme eylemindeki becerilerini “iyi düzeyde” olarak değerlendiren öğrencilerin iletişim becerileri, “orta düzey” ve “zayıf düzey” olarak değerlendirenlerden anlamlı bir şekilde yüksek bulunmuştur. Tıpkı okuma eylemi değişkeninde görüldüğü gibi, dinleme eylemi de dinleyicinin kendisine söylenenlerin anlamlarını gözleri ve kulakları ile aldığı bir algı ve dikkat etkinliğidir. Dolayısıyla iyi düzeyde dinleme becerisine sahip öğrencilerin insanlarla karşılıklı iletişimlerinin de olumlu yönde gelişeceği tahmin edilmektedir. Literatür incelendiğinde bu çalışmada ulaşılan sonuçlara benzer biçimde, dinleme eyleminin iyi düzeyde olmasının iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği çalışmalar görülmektedir (Aktaş, 2004; Maden ve Durukan, 2011; Melanhoğlu, 2012; Epçaçan, 2013).

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri dört temel dil becerilerinden olan **konusma eylemindeki beceriler** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, konuşma eylemindeki becerilerini “iyi düzeyde” olarak değerlendiren öğrencilerin iletişim becerileri “orta düzeyde” ve “zayıf düzeyde” değerlendiren öğrencilerin iletişim becerilerinden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. İnsanoğlunun düşüncelerini sözlü olarak ifade ettiği konuşma eyleminin öğrencilerde iyi düzeyde görülmesi, paralelinde onların iletişim becerilerinin de gelişim göstereceği sonucunu doğurmaktadır. Literatür incelendiğinde bu çalışmada ulaşılan sonuçlara benzer biçimde, konuşma eyleminin iyi düzeyde olmasının iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği çalışmalar görülmektedir (Aktaş, 2004; Küzeci, 2007; Orta, 2009).

Çalışmaya katılan öğrencilerin iletişim becerileri dört temel dil becerilerinden olan **yazma eylemindeki beceriler** değişkeni açısından değerlendirildiğinde, yazma eylemindeki becerisini “iyi düzeyde” olarak değerlendirenler, “orta düzeyde” değerlendirenlerden, “orta düzeyde” değerlendirenler ise “zayıf düzeyde” olarak değerlendirenlerden anlamlı düzeyde yüksek iletişim becerisine sahiptirler. Dört temel dil becerisi zincirinin son halkası olan yazma becerisinin iyi düzeyde olduğu öğrencilerin iletişim becerilerinin de gelişmiş olması beklenmektedir. Literatür incelendiğinde bu çalışmada ulaşılan sonuçlara benzer biçimde, yazma eyleminin iyi düzeyde olmasının iletişim becerilerini olumlu yönde etkilediği çalışmalar görülmektedir (Aktaş, 2004; Küzeci, 2007).

Öneriler

Bu çalışmanın bulgularından elde edilen sonuçlara göre; yöneticilere, öğretmenlere ve araştırmacılara aşağıdaki önerilerde bulunulmuştur.

- Öğrencilerin iletişim becerileri ile dört temel dil becerisi arasında ilişki tespit edilmiştir. Bu bağlamda okul yöneticileri öğrencilerin dört temel dil becerilerini geliştirmeye yönelik etkili çalışmalara ağırlık verilmesini teşvik edebilir.
- Öğrencilerin iletişim becerilerini etkileyen etmenlerin incelendiği daha kapsamlı çalışmalar planlanabilir ve bu bağlamda literatüre daha fazla katkı sunulabilir.
- Öğrencilerin iletişim becerilerini ve etkileyen etmenleri inceleyen daha ileri analizleri içeren çalışmalar yapılabilir.
- Cinsiyet değişkeninin öğrencilerin iletişim becerileri üzerindeki önemli etkisinden dolayı, özellikle erkek öğrencilerin iletişim becerilerinin artırılmasına dair etkinlikleri belirlemeye yönelik araştırmalara yer verilebilir.
- Öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirecek yöntemlerin araştırılması ve geliştirilmesi sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Aktaş, T. (2004). Yabancı Dil Öğretiminde İletişimsel Yeti. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12), 1302-1796.
- Aktuğ, G. (2010). *Çocuk Eğitimlerinde Barındırılan Ergenlerin İletişim ve Sosyal Beceri Düzeylerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Aşıcı, M. (2009). Kişisel ve Sosyal Bir Değer Olarak Okuryazarlık. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 7(17), 9-26.
- Baş, T. (2010). Anket (Nasıl hazırlanır, uygulanır değerlendirilir?) (6. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Bingöl, G. ve Demir, A. (2011). Amasya Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin İletişim Becerileri. *Göztepe Tıp Dergisi*, 26(4), 152-159.
- Brown, T. A. (2006). *Confirmatory factor analysis for applied research*. New York: Guilford Press.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modeling with AMOS*. (2 nd. Edt.), Routledge, New York.
- Can Bilgin, H. (2015). *Ortaokul Öğrencilerinin Bilgisayar Oyun Bağımlılık Düzeyleri İle İletişim Becerileri Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Ceylan, S. (2015). *Turizm Sektörüne Hizmet Veren Yöre Halkının İletişim Becerileri Ve Turistler Tarafından Algılanması: Pamukkale Destinasyonunda Karşılaştırmalı Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın.
- Çakmak, V. (2014). *İletişim Kaygısının Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Olan Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Örnek Olay İncelemesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Çuhadar, C. ve Yücel, M. (2010). Yabancı Dil Öğretmeni Adaylarının Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Öğretim Amaçlı Kullanımına Yönelik Öz yeterlik Algıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (27), 199-210.
- Dalkılıç, M. (2006). *Lise Öğrencilerinin Ana- Baba Ve Ergen İlişkilerinde Algıladıkları Problem Çözme Ve İletişim Becerilerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi*.

- (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Dalkılıç, M. (2011). *İlköğretim Öğrencilerinin Sportif Faaliyetlere Katılım Düzeyi ve İletişim Becerileri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Karaman.
- Deniz, İ. (2003). *İletişim becerileri eğitiminin ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin iletişim becerisi düzeylerine etkisi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dursun, H. (2018). *İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Kaygıları ile Türkçe Dersine Yönelik Tutumları Arasındaki İlişki*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- Ege, P. (2006). Baş Makale: Farklı Engel Gruplarının İletişim Özellikleri ve Öğretmenlere Öneriler. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 7(2) 1-23.
- Elkin, N., Karadağlı, F. ve Barut, A. Y. (2016). Sağlık bilimleri yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri düzeyleri ve ilişkili değişkenlerin belirlenmesi. *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 70-80.
- Epçaçan, C. (2013). Temel Bir Dil Becerisi Olarak Dinleme ve Dinleme Eğitimi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 331-352.
- Field, A. (2005). *Discovering Statistics Using SPSS*. (2 nd ed.). London: Sage Publications.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. 10, 2016. XV. Türkiye’de internet konferansı, İstanbul, <http://www.inet-tr.org.tr> (Son Erişim Tarihi: 12.06.2019).
- İlhan, V. (2008). Yeni Dünya Düzeninde İletişim Politikaları Ve Değişim: Cep Telefonu Kullanım Alışkanlıkları Ve Tüketim Yönelimleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(24), 293-316.
- İpek, B. (2015). Bireyde Dil Bilinci. *Journal of Turkish Language and Literature*. 1(2), 33-44.
- Kadakal Dölek, A. (2015). *Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Atatürk Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Kaynar, İ. (2007). *Ortaöğretim Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Ve İletişim Becerileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi/ Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kocaman, V. (2006). *Çocuklarda İletişim Becerilerini Artırma Yöntemleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Korkut, F. (1996). İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi ve Geçerlilik Çalışmaları. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18-23.
- Korkut, F. (2005). Yetişkinlere Yönelik İletişim Becerileri Eğitimi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28; 143-149.
- Küzeci, D. (2007). Yabancı Dil Öğretiminde Genel Becerilerin Kazandırılması. *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, (18), 13-27.
- Maden, S. ve Durukan, E. (2011). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Dinleme Stillerinin Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(4), 101-112.
- Melanhoğlu, D. (2012). Dinleme Becerisinin Geliştirilmesinde Ailenin Rolü. *Sosyal Politika Çalışmaları*, 7(29), 65-77.
- Mendi, B. (2015). Sağlık İletişiminde Sosyal Medyanın Kullanımı: Dünyadaki Ve Türkiye’deki Uygulamalar. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi*, 11(44), 275-290.

- Orta, A. Z. (2009). *Etkili İletişim Sürecinde Kişilerarası İletişim Becerileri Ve Yaratıcı Drama Uygulama Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Kültür Üniversitesi/ Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Özerbaş, M. A., Bulut, M. ve Usta, E. (2007). Öğretmen Adaylarının Algıladıkları İletişim Becerisi Düzeylerinin İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(1), 123-135.
- Pelit, E. ve Karaçor, M. (2015). Turizm Öğrencilerinin İletişim Becerileri Üzerine Bir Araştırma: Afyon Kocatepe Üniversitesi Örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 14(4), 847-872.
- Raykov, T. & Marcoulides, George A. (2006). *A firstcourse in structuralequationmodeling*, Lawrence ErlbaumAssociates, Inc.,Publishers, New Jersey.
- Sarsar, F., Başbay, M. ve Başbay, A. (2015). Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 418-431.
- Tavşancıl, E. (2006). Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Uça Güneş, E. P.(2016). Toplumsal değişim, teknoloji ve eğitim ilişkisinde sosyal ağların yeri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), 191-206.
- Yıldırım, F. (2015). *Fen Lisesi Ve Spor Lisesi Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi/ Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Yılmaz Sarkın, S. (2012). *Çocuğa Yönelik Aile İçi Şiddetin İlköğretim 6. 7. Ve 8. Sınıf Düzeyindeki Öğrencilerin İletişim Becerileri Ve Özgüven Düzeylerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Necmettin Erbakan Üniversitesi/ Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.